

ZPRÁVA O ČINNOSTI | 2023–2025

Úvodní slovo ředitele

Vážené partnerky, vážení partneři, dárci a přátelé,

uplynulé dva roky představovaly pro organizaci Awen Amenca období strategického růstu a prohlubování našeho dopadu. Stáli jsme před starými i novými výzvami, avšak s neochvějným odhodláním pokračovat v našem klíčovém poslání – boji proti systémové diskriminaci a prosazování rovných příležitostí pro romské děti a jejich komunity v České republice.

Naše filozofie je pevně zakotvena v přesvědčení, že skutečná a udržitelná změna nevzniká poskytováním služeb, které mohou vést k závislosti, ale zmocňováním a uschopňováním samotných romských komunit, aby se staly aktivními tvůrci své vlastní budoucnosti. Tento princip není pouhým sloganem, ale základním kamenem všech našich projektů a strategických rozhodnutí. V letech 2023 a 2024 jsme tuto vizi přetavili do konkrétních činů, jejichž výsledky vám s hrdostí předkládáme.

Posunuli jsme se od izolovaných intervencí k budování udržitelných systémů podpory, a to jak uvnitř romských komunit, tak v celém ekosystému romských a proromských organizací. Naše práce je založena na hlubokém respektu ke znalostem a kompetencím komunit, kterým sloužíme, a na víře, že posilování místních lídrů je jedinou cestou ke skutečné a trvalé změně.

Tato zpráva není jen výčtem aktivit. Je svědectvím o odolnosti, odhodlání a strategické vizi. Je příběhem o tom, jak se s vaší podporou snažíme budovat spravedlivější a inkluzivnější společnost pro všechny.

S úctou,

Miroslav Klempár Ředitel, Awen Amenca, z.s.

Náš tým. Hnací síla změny

Úspěchy naší organizace stojí na vysoce odborném, stabilním a odhodlaném týmu expertů a na široké síti spolupracovníků, dobrovolníků a partnerů.

Miroslav Klempár

Ředitel a vedoucí organizace

Miroslav Klempár je vedoucí osobností Awen Amenca. Pod jeho vedením organizace prošla strategickým růstem. Věnuje se mezinárodní advokacii, krizové intervenci a je aktivním komentátorem na serveru Romea.cz.

Jan Husák

Advokační expert a publicista

Jan Husák je etablovanou osobností v oblasti práv romské menšiny. Jeho práce v roce 2025 významně formovala veřejnou debatu, ať už jako klíčové tváře kampaně "Nebudu mlčet", nebo jako autora vlivných kritických analýz vládních politik.

Jolana Šmarhovičová

Členka statutárního orgánu

Jolana Šmarhovičová je dlouholetou a klíčovou postavou organizace. Její role je zásadní pro strategické řízení, stabilitu a odborné směřování organizace, kde zúročuje své bohaté zkušenosti z oblasti vzdělávání.

Magdaléna Karvayová

Členka statutárního orgánu

Magdaléna Karvayová, nositelka ocenění Alice G. Masarykové, je pilířem vedení Awen Amenca. Její přínos spočívá v zajištění kontinuity a odborného dohledu nad projekty. Její hluboké znalosti a zkušenosti jsou pro naši práci nepostradatelné.

Naše poslání a hodnoty

Naším posláním v Awen Amenca je zmocňovat romské komunity a bojovat za sociální spravedlnost, rovné příležitosti a systémové změny v České republice. Soustředíme se na zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu a integrovanému vzdělávání pro romské děti, podporu jejich aktivního občanství a prosazování dlouhodobých a udržitelných změn. Naším cílem je rozvíjet romský leadership a budovat silné, odolné komunity, které samy dokážou prolomit cyklus znevýhodnění a marginalizace.

Věříme, že skutečná změna vychází zevnitř. Chceme vytvářet nástroje, aby byl hlas Romů slyšet. Uvědomujeme si, že individuální pomoc nestačí. Zaměřujeme se na kořeny problémů. Místní lídři nejlépe znají potřeby své komunity a jsou klíčem k udržitelnosti. Žádné změny nelze dosáhnout v izolaci, proto aktivně budujeme vztahy na všech úrovních. Naše kroky jsou založeny na datech a analýzách, což zaručuje efektivitu našich snah.

Shrnutí činnosti

Období od června 2023 do června 2025 bylo pro Awen Amenca časem transformace a strategického růstu. I když jsme zůstali pevní v našem boji proti systémové diskriminaci a segregaci romských dětí ve vzdělávání, rozšířili jsme své zaměření na nové výzvy a investovali do budování základů pro větší odolnost organizace.

V uplynulém období jsme dosáhli několika klíčových úspěchů.

- A. Náš projekt INSCHOOL v Ostravě přinesl hmatatelné výsledky, když se v roce 2023 podařilo snížit počet dětí v segregovaných třídách o 15 % a zvýšit podíl dětí ze sociálně vyloučených lokalit, které úspěšně dokončily základní vzdělání, na 75 %.
- B. V roce 2024 jsme úspěšně zajistili víceleté financování pro naše strategické projekty.
- C. Iniciovali jsme dva nové systémové projekty. Prvním je "Hnutí za Existenci Lidských Práv H.E.L.P." pro posílení občanské participace Romů a druhým "Budování kapacit Awen Amenca" pro profesionalizaci celého romského neziskového sektoru.
- D. Náš tým, jmenovitě Jan Husák a Miroslav Klempár, se aktivně zapojil do veřejné debaty, ať už šlo o vedení kampaně "Nebudu mlčet", komentování vládních reforem nebo reprezentaci organizace na půdě Rady Evropy.

Strategicky jsme se posunuli od přímých intervencí k širšímu záběru, který zahrnuje systémové budování kapacit a rozvoj sítí. Tento dvoukolejný přístup se ukazuje jako promyšlená reakce na komplexnost problémů, kterým romská menšina čelí.

Strategický kontext a naše odpověď na klíčové výzvy

Přetrvávající systémová segregace ve vzdělávání

Navzdory mezinárodním rozsudkům zůstává de facto segregace romských dětí ve vzdělávání jedním z nejpalčivějších problémů v zemi. Školy navštěvované převážně romskými dětmi jsou často méně kvalitní a přibližně čtvrtina romských žáků je vzdělávána v programech s redukovanými nároky. Tento stav vytváří začarovaný kruh sociálního vyloučení a nízké kvalifikace.

Naše odpověď: Prostřednictvím analýz a evaluací našich projektů shromažďujeme tvrdá data, která prokazují škodlivost segregace. Tyto důkazy se stávají základem naší advokační činnosti a pomáhají nám vytvářet koalice s rodiči a školami pro tlak na změnu.

Institucionální selhání a neochota

Další významnou překážkou je selhávání institucí na lokální i regionální úrovni. Často se setkáváme s neochotou obcí a samospráv aktivně řešit nahromaděné problémy. Existuje tak obrovská propast mezi přijatými strategiemi a jejich skutečnou implementací v praxi.

Naše odpověď: Naše advokační činnost se zaměřuje na soustavné upozorňování na tato selhání a připomínání zákonných povinností. Na základě analýz konkrétních případů formulujeme doporučení a vytváříme koalice s dalšími watchdogovými organizacemi.

Hluboce zakořeněný anticikanismus

Mnoho problémů, kterým romská menšina čelí, pramení z hluboce zakořeněného anticikanismu a společensky akceptované protiromské nenávisti. Tento fenomén se projevuje v diskriminačních praktikách ve vzdělávání, na trhu práce, v bydlení i v přístupu ke službám.

Naše odpověď: Hlavním nástrojem je cílená advokační činnost a veřejné kampaně, jako byla iniciativa „Nebudu mlčet“. Spojujeme se s neromskými spojenci, umělci a novináři, abychom ukázali, že boj proti rasismu je společným úkolem nás všech.

Nízká mediální gramotnost a dezinformace

V posledních letech se objevila nová, avšak velmi závažná výzva, kterou je šíření dezinformací v zranitelných komunitách. Dezinformační vlny mohou přímo ohrožovat zdraví, bezpečnost a životy Romů a podryvat snahy o pozitivní změnu.

Naše odpověď: Prostřednictvím analýz sledujeme, jaké dezinformace se šíří. Naše advokační činnost zahrnuje účast na odborných konferencích a zároveň vytváříme koalice s experty na mediální vzdělávání, abychom do komunit přinesli nástroje, jak se dezinformacím bránit.

Naše strategické pilíře a klíčové aktivity

Pilíř první. Prosazování rovného přístupu ve vzdělávání

Jádrem naší práce zůstává neúnavná snaha o systémové odstranění segregace ve vzdělávání a zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělání pro každé romské dítě. Naše klíčové aktivity a úspěchy v této oblasti zahrnovaly:

- Projekt INSCHOOL a jeho dopady. V rámci naší spolupráce s Radou Evropy a Evropskou komisí jsme pokračovali v implementaci projektu INSCHOOL v Ostravě. Díky našemu unikátnímu modelu práce se v roce 2023 podařilo dosáhnout snížení počtu dětí ze

sociálně vyloučených lokalit navštěvujících segregované třídy o 15 % a nárůstu podílu těchto dětí, které úspěšně dokončily základní vzdělání, na 75 %. Během tří let jsme úspěšně podpořili zápis 485 dětí do kvalitních škol, což vedlo k uzavření šesti segregovaných tříd a jedné celé školy.

- Spolupráce s Národním pedagogickým institutem (NPI). V dubnu 2025 jsme navázali strategickou spolupráci s NPI s cílem efektivněji zapojit aktivní Romy do řešení segregace. Společně hledáme cesty, jak propojit místní romské lídry s existujícími vzdělávacími platformami.
- Podpora rodičů při zápisech. I v tomto období jsme pokračovali v našich tradičních kampaních zaměřených na podporu romských rodičů při zápisech jejich dětí do kvalitních, nesegregovaných škol.
- Spoluorganizace odborných platform. Aktivně přispíváme k odbornému diskurzu. V únoru 2024 jsme se jako spoluorganizátoři podíleli na odborné konferenci Reslifen v Brně, která se zaměřila na téma etnické segregace.

Pilíř druhý. Zmocňování komunit a rozvoj leadershipu

Naše filozofie je postavena na budování kapacit přímo v komunitách, což považujeme za jedinou udržitelnou cestu ke změně. Systematicky využíváme metodologii „Leadership, Organization, and Action“ z Harvard Kennedy School, kterou přizpůsobujeme specifickým podmínkám českých sociálně vyloučených lokalit. Mezi hlavní aktivity patřily:

- Strategický rozvoj nových projektů. V roce 2024 jsme připravili a úspěšně získali podporu pro dvě nové strategické iniciativy. "Hnutí za Existenci Lidských Práv H.E.L.P." podporuje emancipační proces romských komunit prostřednictvím komunitního organizování. "Budování kapacit Awen Amenca" zase cílí na profesionalizaci a posílení celého romského neziskového sektoru.
- Projekt "Jsme v tom spolu – Sam Andre peha". V roce 2023 jsme ve spolupráci se ZŠ Brodek u Prostějova úspěšně realizovali tento projekt financovaný z Norských fondů. Prostřednictvím seminářů, komunitních akcí a příměstských táborů jsme posilovali spolupráci mezi školou a romskými rodinami.

Pilíř třetí. Systémová advokacie a veřejná debata

Aktivně vstupujeme do veřejné debaty, zpochybňujeme stereotypy a zasazujeme se o systémové změny na místní, národní i mezinárodní úrovni. Mezi naše úspěchy v této oblasti se řadí:

- Kampaň "Nebudu mlčet". V dubnu 2025 jsme se ve spolupráci se spolkem Slovo 21 a sítí RomanoNet podíleli na spuštění této celostátní kampaně. Kampaň veřejně odmítla anticikanismus a vyzvala k solidaritě nejvyšší představitelé státu i širokou veřejnost.
- Mezinárodní advokacie. Naše organizace je uznávaným partnerem na mezinárodní scéně. Miroslav Klempár reprezentoval organizaci na setkání Rady Evropy ve Štrasburku a jsme národním partnerem v mezinárodním projektu FURI, který monitoruje porušování základních práv v projektech financovaných z fondů EU.
- Veřejné komentáře a publikační činnost. Naši experti pravidelně komentují aktuální dění. Ať už jde o dopady povodní, nebezpečí extremismu, nebo kritiku vládních reforem, naše hlasy poskytují odborně fundovaný a kritický pohled, který je nezbytný pro zdravou veřejnou debatu.

Finanční stabilita a partnerství. Základy našeho dopadu

Pro naši práci jsou klíčové dva pilíře: důvěryhodné financování a silní partneři. Umožňují nám nejen reagovat na každodenní výzvy, ale také usilovat o dlouhodobé systémové změny, které jsou jádrem našeho poslání. V uplynulém období se nám podařilo prokázat naši spolehlivost a vizi, což vedlo k získání významné podpory od klíčových donorů.

Tento úspěch je pro nás zásadním krokem vpřed. Zároveň si však plně uvědomujeme, že získané granty jsou jen prvním vkladem do mnohem většího boje. Problémy jako systémová segregace nebo zakořeněný anticikanismus vyžadují soustavné, dlouhodobé a flexibilní financování, které projektové cykly nemohou plně pokrýt. Každý úspěšně získaný projekt nám sice dává nástroje k řešení konkrétního problému, ale zároveň odhaluje další oblasti, kde je naše pomoc a expertíza naléhavě potřeba. Naše finanční strategie je proto postavena na neustálém hledání podpory, která nám umožní nejen realizovat schválené aktivity, ale také pružně reagovat na nové krize a dlouhodobě budovat kapacity romských komunit.

Partnerství jako multiplikátor našeho vlivu

Finanční zdroje jsou palivem, ale partnerství jsou motorem, který násobí náš dopad. Naši práci nestavíme na izolovaných snahách, ale na budování široké koalice spojení napříč celou společností. Naši partneři nejsou jen loga na webu; jsou to aktivní spolupracovníci na naší společné misi.

- Institucionální a vládní partneři (MŠMT, MPSV, NPI, Agentura pro sociální začleňování). Spolupráce s těmito klíčovými institucemi nám dává legitimitu a možnost ovlivňovat systém zevnitř. Uznání naší expertízy na nejvyšších úrovních otevírá dveře k účasti na tvorbě politik a k prosazování skutečných reforem.

- Partneři z občanské společnosti (OSF Praha, RomanoNet, Slovo 21). Tato spojení jsou základem naší síly v advokační práci. Umožňují nám koordinovat úsilí, sdílet know-how a vytvářet jednotný a silný hlas, který dokáže efektivněji volat po změně, jako v případě kampaně „Nebudu mlčet“.
- Mezinárodní partneři (Rada Evropy, Evropská komise). Naše zapojení do mezinárodních projektů a platform nám umožňuje přinášet osvědčené postupy na domácí půdu a zároveň sdílet naše úspěšné modely (jako INSCHOOL) se světem. Tato mezinárodní dimenze posiluje naši kredibilitu a advokační potenciál.
- Lokální a komunitní partneři (Základní školy, místní NNO). Hluboké kořeny v komunitách jsou pro nás nepostradatelné. Přímá spolupráce se školami a místními organizacemi zajišťuje, že naše práce zůstává relevantní, praktická a úzce propojená s reálnými potřebami lidí, kterým sloužíme.

Pevné finanční základy a síť silných partnerů nám dávají sebedůvěru a kapacitu nejen čelit stávajícím výzvám, ale také aktivně utvářet budoucnost, ve které bude mít každý člověk rovné šance na důstojný a naplněný život.

Dopad a evaluace naší práce

Pravidelně monitorujeme a vyhodnocujeme všechny naše aktivity, přičemž se nezaměřujeme pouze na strohé výstupy, ale především na reálný dopad a změny, které naše práce přináší do životů konkrétních lidí a do celé společnosti. Naše činnost je komplexní a mnohohrstevnatá a probíhá na denní bázi v mnoha lokalitách. Následující body proto nepředstavují úplný seznam našich aktivit, ale spíše ukázky klíčových a

Za těmito výsledky se však skrývá ještě podstatnější, kvalitativní dopad naší práce. Naše projekty systematicky budují sebevědomí a kompetence romských rodičů, kteří se z pasivních

příjemců pomoci stávají aktivními a sebevědomými obhájci práv svých dětí. Díky naší systematické advokační a mediální činnosti se nám daří udržovat klíčová témata, jako je segregace a anticiganismus, ve veřejném diskurzu a aktivně ovlivňovat, jak se o nich mluví. Neustále také propojujeme místní lídry s institucemi a posilujeme celý neziskový sektor, čímž vytváříme silný a odolný ekosystém pro udržitelnou změnu.

Tyto úspěchy jsou pro nás povzbuzením a zároveň závazkem. Jsou důkazem, že naše strategie funguje, a motivují nás k další, ještě intenzivnější práci na všech úrovních – od přímé pomoci rodinám až po boj za systémové změny na celostátní úrovni.

Naše vize do budoucna

Od pomoci k soběstačnosti

Naším konečným cílem je společnost, kde romské komunity již nepotřebují organizace, jako je ta naše. Společnost, kde jsou Romové silnými, sebevědomými a plně rovnoprávními partnery ve všech oblastech života. Abychom se k tomuto cíli přiblížili, zaměříme se v nadcházejícím období na tři klíčové priority.

01 Předat naše know-how dál

Vytvoříme unikátní a srozumitelný „Manuál lokální advokacie“ – praktickou příručku vytvořenou Romy pro Romy. Tento manuál dá aktivním lidem v komunitách jednoduchý a jasný návod, jak si sami mohou naplánovat a prosadit změny, které potřebují.

02 Rozšířit to, co funguje

Úspěšné projekty jako H.E.L.P. a Budování kapacit posuneme na další úroveň. Naším cílem je vytvořit silnější a propojenější síť romských organizací a lídrů po celé České republice.

03 Čelit novým hrozbám

Pevně se zaměříme na posilování digitální a mediální gramotnosti. Chceme, aby lidé v komunitách uměli rozpoznat manipulace a nenechali se zneužívat.

Poděkování

Chtěli bychom vyjádřit naši nejhlubší vděčnost všem našim zaměstnancům, dobrovolníkům, partnerům a dárcům za jejich neochvějnou oddanost, spolupráci a podporu. Vaše důvěra a investice do naší práce jsou základem všech našich úspěchů.

Společně budujeme budoucnost založenou na důstojnosti, spravedlnosti a rovnosti pro všechny.